

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

FORMATION MECHANISM OF GOVERNMENT INVESTMENT POTENTIAL OF TERRITORIAL SOCIAL-ECONOMIC SYSTEM

Визначено зміст механізму державного управління інвестиційним потенціалом територіальної соціально-економічної системи. Виділено основні складові механізму державного управління інвестиційним потенціалом територіальної соціально-економічної системи: нормативна, організаційна, фінансова, кадрова та інформаційна складові, які реалізуються в рамках відповідних аспектів державної політики (економічному, соціальному, промислового, бюджетно-фінансовим, кадровому та інших). Функціонування механізму спрямоване на забезпечення узгодження інвестиційної та інноваційної політики та їх взаємозв'язок з іншими політиками, реалізованими на даній території (бюджетно-фінансовій, промисловій, аграрній, зовнішньоекономічної, кадрової тощо).

The content of the mechanism of public control investment potential territorial socio-economic system. The basic components of the mechanism of public control investment potential territorial socio-economic system: the regulatory, organizational, financial, personnel and information components, implemented within the framework of relevant aspects of public policy (economic, social, industrial, fiscal-financial, kadrovoo and others). Operation mechanism aimed at ensuring coordination of investment and innovation policies and their relationship with other policies implemented in the territory (fiscal, industrial, agricultural, foreign trade, personnel, etc.).

Ключові слова: інвестиційний потенціал, механізм, державне управління, територіально соціально-економічна система.

Key words: investment potential mechanism, governance, territorial socio-economic system.

ВСТУП

Завдання, які поставлені з модернізації національної економіки та її інноваційному розвитку, неможливо вирішувати без інвестицій в реальний сектор економіки, в нові технології, в навчання персоналу та інші сфери. Отже, процес модернізації та інноваційного розвитку має бути організований на інвестиційній моделі зростання, а процес інвестування стає основою розвитку економіки держави та територіальних соціально-економічних систем. Тому, розглядаючи питання про інвестиційну модель зростання в територіальній соціально-економічній системі, необхідно відзначити, що найпильнішої уваги з боку публічної влади вимагає задача встановлення, на території регіонів ефективних інвестиційних взаємин. Це пов'язано з тим, що в сучасних умовах ефективність інвестиційної діяльності безпосередньо пов'язана з умінням управлінської команди розробляти реалізовані інвестиційні плани та забезпечувати підвищення інвестиційної привабливості території.

Необхідність та важливість встановлення подібних взаємин обумовлена також тим, що в регіонах поки слабо працюють саморегульовані ринкові механізми і далекі від досконалості виробничі відносини між суб'єктами господарювання різних галузей економіки так, як і відносини між учасниками інвестиційної діяльності.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Ефективність інвестиційного процесу багато в чому визначається дієвістю механізму управління ним, який необхідно будувати, насамперед, на економічній основі. Всі учасники інвестиційної діяльності повинні бути зацікавлені в здійсненні проекту, що слід підкріпити відповідними регламентуючими нормами, системою економічних стимулів та санкцій, оцінкою інвестиційного потенціалу територіальної соціально-економічної системи.

Розглядаючи інвестиційний потенціал територіальної соціально-економічної системи як інтегральну характеристику її здатності самостійно здійснювати інвестиційну діяльність в умовах зміни внутрішнього та зовнішнього середовища під впливом економічних, соціальних, політичних

та інших процесів, слід враховувати не тільки забезпеченість системи капіталом суб'єктів господарювання та населення, збалансованість інвестиційних проектів та ресурсів, але і наявність відповідних умов, що мотивують суб'єктів інвестиційного процесу до активної інвестиційної діяльності.

У роботі ставиться завдання визначити зміст механізму публічного управління інвестиційним потенціалом територіальної соціально-економічної системи. Виділити основні складові механізму публічного управління інвестиційним потенціалом територіальної соціально-економічної системи.

РЕЗУЛЬТАТИ

Відмітимо, що як для інвестиційного потенціалу, так і для інвестиційного процесу в цілому механізм управління, також повинен мати ведучий та відомі елементи. Однак відомі елементи можуть бути досить складними і представляти собою або окрему систему, або бути підсистемою більш високого порядку, яка виконуватиме вже роль особливого провідного елемента в іншому процесі. Отже, вирішуючи, проблему управління інвестиційним потенціалом, механізм управління даним процесом потрібно представляти складним об'єктом дослідження, оскільки сама проблема — складна і комплексна.

Це означає, що такий механізм має стати ключовим елементом загальної системи управління інвестиційним процесом, будучи її підсистемою, до якої входять безліч складових нижчого порядку, які забезпечують зростання інвестиційного потенціалу. Якщо розглядати механізм управління інвестиційним потенціалом територіальної соціально-економічної системи як систему, то її підсистемами будуть такі складові, як система державного регулювання інвестиційного процесу, система інвестиційних нормативно-правових документів, система стратегічного територіального інвестиційного управління, система управління виробничим потенціалом та інші. Провідним же елементом у механізмі управління інвестиційним потенціалом, на нашу думку, слід вважати виробничий потенціал, система управління яким ставить перед іншими системами, підсистемами та елементами завдання сталого функціонування в єдиному режимі.

Система управління виробничим потенціалом задає ритм роботи і механізму управління інвестиційним потенціалом в цілому, оскільки гранична величина інвестицій, яку здатна освоїти територіальна соціально-економічна система в конкретний період часу, прямо залежить від розвитку виробничого потенціалу в різних галузях економіки (промисловості, будівництва, сільському господарстві тощо) [3]. Саме падіння рентабельності виробничої сфери відображується на зміні переваг інвесторів і стимулює відтік капіталів з даної сфери. Тим самим реалізується ринковий принцип розподілу вільних ресурсів в рамках соціально-економічної системи, заснований на критеріях ефективного вкладення капіталу у виробництво.

Таким чином, визначимо зміст механізму публічного управління інвестиційним потенціалом територіальної соціально-економічної системи, що представляє собою сукупність послідовно здійснюваних процесів, що визначають комплексний управлінський вплив на суб'єкти інвестиційної діяльності з метою зниження для них інвестиційного ризику, забезпечення гарантованого рівня доходу на інвестований капітал та зростання інвестиційного попиту на конкретній території.

Крім того, подібний механізм повинен представляти собою комплекс елементів, об'єднаних на полісистемній основі, що забезпечують перетворення інвестиційного потенціалу в реальну інвестиційну ємність за допомогою активної розробки та реалізації інвестиційних проектів.

При цьому полісистемність даного механізму означає, що кожен його елемент представляє собою систему управління відповідною сферою або системою, що забезпечує ефективність діяльності в конкретній сфері.

Механізм публічного управління інвестиційним потенціалом територіальної соціально-економічної системи повинен бути орієнтований на стратегічний аспект управління економічним, соціальним та інвестиційним розвитком територіальної соціально-економічної системи, який відображає стратегічні цілі, завдання, пріоритети та умови для інвестиційної діяльності, що формуються територіальною владою [1]. Подібна орієнтація передбачає ретельний моніторинг, інформаційне забезпечення та прогнозування соціально-економічного розвитку території, а також необхідність формування регіональної інвестиційної системи та створення умов для її стабільної роботи.

Отже, основними елементами розглянутого механізму повинні бути нормативна, організаційна, фінансова, кадрова та інформаційна складові, без яких будь-який механізм управління не може бути дієвим. Дані складові можуть з успіхом реалізовуватися в рамках відповідних аспектів регіональної політики (економічному, соціальному, промислово-бюджетно-фінансовому, кадровому та інших).

Нормативна складова даного механізму являє собою комплекс заходів нормативно-правового регулювання інвестиційного процесу, основу якого складають комплекс законодавчих актів і нормативних документів, а також система законодавчих і виконавчих інститутів, що забезпечують практичне застосування цієї нормативно-правової бази [2].

Організаційний аспект полягає у створенні необхідних елементів інвестиційної інфраструктури та інфраструктури публічного управління, відповідальних, відповідно, за сприятливі умови для підтримки та розвитку інвестиційного процесу, а також за формування та реалізацію державної інвестиційної політики. Крім того, для впровадження інновацій необхідно створення в регіоні інноваційно-підприємницьких економічних зон та інституту незалежних інвестиційних радників. Поряд з цим, необхідні ще такі організаційні елементи, як бізнес-школи, центри підтримки малого підприємництва та відповідні фонди, науково-технічні парки та інноваційно-технологічні центри, інформаційно-аналітичні та консалтингові центри та інші складові.

Фінансова складова механізму публічного управління інвестиційним потенціалом територіальної соціально-економічної системи повинна ґрунтуватися на ефективному фінансово-кредитному механізмі регіональної економіки, елементами якого є банки та інвестиційні фонди, включаючи венчурні.

Кадрова складова механізму повинна ґрунтуватися на подальшому розвитку освітніх комплексів з навчання та перепідготовки кваліфікованих менеджерів і консультантів бізнесу, а також на високих вимогах до представників інноваційного та інвестиційного менеджменту.

Інформаційний аспект змісту механізму публічного управління інвестиційним потенціалом територіальної соціально-економічної системи повинен базуватися на довідковій, патентній, аналітичній, технічній та рекламній інформації, що подається в друкованих та електронних засобах масової інформації [1].

Таким чином, механізм управління інвестиційним потенціалом конкретної території покликаний забезпечувати узгодження інвестиційної та інноваційної політики та їх взаємозв'язок з іншими політиками, реалізованими на даній території (бюджетно-фінансовій, промисловій, аграрній, зовнішньоекономічній, кадровій та ін.) При цьому важливо враховувати вплив економічної та соціальної політики держави на розробку і реалізацію територіальної інвестиційної політики.

У свою чергу, такий багатоаспектний взаємозв'язок різних політик вимагає підвищення ролі територіальної науки у формуванні ефективно інноваційної політики, без якої не можна створити основ економічно ефективно інвестиційної системи. Акцент тут повинен бути зроблений на аналізі роботи всіх підприємств та підприємницьких структур, що функціонують на території регіону з метою формування повноцінної інформаційної бази для державної підтримки тих, хто здійснює ефективну інноваційну діяльність і має свою інвестиційну програму.

Надалі, щодо інвестиційних проектів, що отримали державну підтримку, повинен здійснюватися моніторинг їх реалізації, метою якого є отримання інформації для розрахунків фактичної ефективності та окупності підтримуваних проектів. Це важливо в силу того, що вкладені в економіку конкретного регіону інвестиції підвищують його виробничо-господарський потенціал і ділову активність, сприяють збільшенню зібраних податків, забезпечують зростання зайнятості населення на основі створення нових робочих місць, дозволяють підтримувати на більш високому рівні соціальну сферу, знижуючи соціальну напруженість.

Підсумовуючи зазначимо, що організація ефективної роботи механізму публічного управління інвестиційним потенціалом територіальної соціально-економічної системи повинна мати комплексний характер, оскільки відсутність навіть невеликої частини необхідної інформації змушує потенційного інвестора затратити час і фінансові ресурси на її пошук, а, найчастіше, провокує його відмову від участі в пропонуваному інвестиційному проекті. Однак комплексний характер організації такої роботи вимагає розвитку механізму публічного управління інвестиційним потенціалом територіальної соціально-економічної системи.

ВИСНОВКИ

Таким чином, визначено зміст механізму публічного управління інвестиційним потенціалом територіальної соціально-економічної системи, що представляє собою сукупність послідовно здійснюваних процесів, що визначають комплексний управлінський вплив на суб'єкти інвестиційної діяльності з метою зниження для них інвестиційного ризику, забезпечення гарантованого рівня доходу на інвестований капітал та зростання інвестиційного попиту на конкретній території.

Основними складовими механізму розглядаються нормативна, організаційна, фінансова, кадрова та інформаційна складові, які реалізуються в рамках відповідних аспектів державної політики (економічному, соціальному, промислово-бюджетно-фінансовому, кадровому та інших). Функціонування механізму спрямоване на забезпечення узгодження інвестиційної та інноваційної політики та їх взаємозв'язок з іншими політиками, реалізованими на даній території (бюджетно-фінансовій, промисловій, аграрній, зовнішньоекономічній, кадровій тощо).

Література:

1. Довгунь О.С. Інформаційне забезпечення як інструмент покращення співпраці підприємств та інвесторів / О.С. Довгунь // Інвестиції: практика та досвід. — 2013. — № 11. — С. 43—47.
2. Марцин В.С. Заходи щодо покращення інвестиційної привабливості регіону в умовах виходу з кризи [Текст] / В.С. Марцин // Регіональна економіка. — 2010. — № 4. — С. 49.
3. Узунов В.В. Інноваційний потенціал як визначальна умова формування механізмів державного управління регіональним розвитком / В.В. Узунов // Інвестиції: практика та досвід. — 2013. — № 24. — С. 140—144.

References:

1. Dovhun, O.S. (2013), "Information support as a tool for improving the cooperation of enterprises and investors", *Investytstii: praktyka ta dosvid*, vol. 11, pp. 43—47.
  2. Martsyn, V.S. (2010), "Measures to improve investment attractiveness of the region to the exit from the crisis", *Rehional'na ekonomika*, vol. 4, pp. 49.
  3. Uzunov, V.V. (2013), "Innovative potential as a fundamental condition of the formation mechanisms of governance of regional development", *Investytstii: praktyka ta dosvid*, vol. 24, pp. 140—144.
- Стаття надійшла до редакції 23.01.2014 р.*